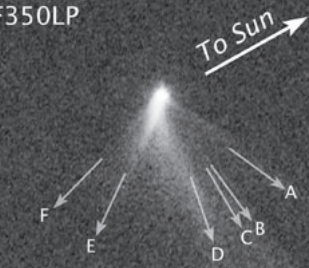

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 5/2013
Ročník 51

P/2013 P5 Sep. 10, 2013
HST WFC3/UVIS
F350LP

P/2013 P5 Sep. 23, 2013
HST WFC3/UVIS
F350LP

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu *Astropis*

Obsah

Nušlova cena udělena Marianu Karlickému	3
Littera Astronomica udělena Pavlu Gabzdylovi	4
Ladislav Weinek – sto let od úmrtí	6
Ocenění Astronomické expedice	7
Planetka s šesti kometárnými ohony	7
Zápis z jednání VV ČAS 16. 10. 2013	8
Zápis z jednání VV ČAS 27. 11. 2013	10
Akce	12

V období ledna až března 2014 oslaví významná životní jubilea tyto členové ČAS:

50 let	RNDr. Jiří Borovička CSc., Ondřejov Lenka Martínková, Starý Plzenec Renáta Kolínská, Praha Ing. Jan Slouka, Praha Pavel Rada, Hluboká nad Vltavou
55 let	Prof. RNDr. Petr Kulhánek CSc., Praha RNDr. Miroslav Randa Ph.D., Vejprnice MVDr. Ivo Dupal, Žďár nad Sázavou Ing. Pavel Rosa, Pardubice
60 let	RNDr. Michal Sobotka DSc., Praha
65 let	František Zloch, Ondřejov Ing. Karel Jedlička, Praha Doc. RNDr. Martin Šolc CSc., Praha
70 let	Ing. Josef Hanzlík, České Budějovice Miroslav Cajthaml, Horažďovice Ing. Jiří Veselý, Sloupnice
75 let	Mgr. Bedřich Štěpánek, Most Mgr. Josef Zahradka, Mladá Boleslav
76 let	Ing. Jaroslav Pavlousek, Praha
78 let	RNDr. Jiří Grygar CSc., Praha Ing. Karel Pacner, Praha
79 let	Dr. Luboš Kohoutek CSc., Brno Petr Jílek, Praha
80 let	Ing. Pavel Příhoda, Praha Ing. Jiří Titov, Praha Marie Smetanová, Praha
81 let	RNDr. Ing. Jaroslav Dykast CSc., Most
82 let	Karel Mokříš, Praha
86 let	Josef Straka, Praha Evžen Weiner, Dolní Hbity
90 let	Ing. Rostislav Weber, Praha
91 let	RNDr. Josip Kleczek DrSc., Ondřejov
93 let	Ing. Rudolf Srbený, Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: *Planetka P/2013 P5 se šesti kometárnými ohony. Foto: NASA, ESA, and D. Jewitt (UCLA).*

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 51
Číslo 5/2013

Vydává

Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada

Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce

Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

Grafická úprava a jazykové korektury redakce Astropisu

Tisk

Grafotechna Print, s r. o.,
Praha

Distribuce

Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

*Vydáno s finanční podporou
Akademie věd ČR*

Cena Františka Nušla 2013 udělena Marianu Karlickému

Pavel Suchan

Česká astronomická společnost ocenila Nušlovou cenou za rok 2013 slunečního fyzika Doc. RNDr. Mariana Karlického, DrSc. z Astronomického ústavu AV ČR. Slavnostní předání ceny proběhlo v sobotu 30. 11. 2013 v 16:00 v budově Akademie věd v Praze 1, Národní 3 v rámci přednáškového Dne s Astropisem. Cenu předal předseda České astronomické společnosti Ing. Jan Vondrák, DrSc. spolu s čestným předsedou České astronomické společnosti RNDr. Jiřím Grygarem, CSc. Laudatio přednesla emeritní předsedkyně České astronomické společnosti a současná předsedkyně Sluneční sekce České astronomické společnosti RNDr. Eva Marková, CSc. Poté byla přednesena laureátská přednáška „*Fyzikální podstata slunečních erupcí*“.

Nušlova cena České astronomické společnosti je nejvyšší ocenění, které uděluje ČAS badatelům, kteří se svým celoživotním dílem obzvláště zasloužili o rozvoj astronomie. Je pojmenována po dlouholetém předsedovi ČAS Prof. Františku Nušlovi.

Marian Karlický se narodil 20. října 1949. Vystudoval fyziku (specializaci fyzika plazmatu) na Přírodovědecké fakultě UJEP v Brně v letech 1969–1973. Od roku 1974 až dosud pracuje ve Slunečním oddělení Astronomického ústavu ČSAV/AV ČR v Ondřejově. V roce 1977 získal akademický titul RNDr. a v roce 1981 obhájil kandidátskou disertaci v Ústavu fyziky plazmatu ČSAV. V roce 1992 obhájil disertaci pro získání vědecké hodnosti DrSc. a v roce 2008 se habilitoval na Matematicko fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Šest let zastával funkci vedoucího Slunečního oddělení Astronomického ústavu AV ČR a po 8 roků vykonával též funkci zástupce ředitele a vedoucího observatoře v Ondřejově.

Jiří Grygar předává Marianu Karlickému (vlevo) Nušlovu cenu za rok 2013. Foto: Vladimír Libý.

V současné době je vedoucím pracovní skupiny slunečních erupcí a protuberancí ve Slunečním oddělení a vedoucím českého centra projektu EOS-ALMA (<http://www.asu.cas.cz/alma>). Je také členem Mezinárodní astronomické unie. Vedl přípravu řady diplomantů a doktorandů.

Největšího ohlasu ve světové vědecké literatuře dosáhly Karlického práce, které se týkají multispektrálního sledování slunečních erupcí a rádiových vzplanutí na Slunci, protuberancí a koronálních výronů hmoty (CME) v meziplanetárním prostoru. Doc. Karlický využívá veškerého dostupného pozorovacího materiálu, jak z přístrojů Slunečního oddělení, tak i špičkových přístrojů v zahraničí včetně aparatur na družicích a kosmických sondách k fyzikálnímu výkladu složitých dějů, které se odehrávají ve sluneční fotosféře, chromosféře i koróně, ale i v meziplanetárním prostoru.

Ve svých pracích poukázal na mimořádný vliv magnetických polí, která mají na Slunci i v jeho okolí složitou strukturu a podléhají rychlým změnám, což přirozeně velmi komplikuje modelování interakcí ve slunečním plazmatu. V roce 2008 obdržel za tyto mezinárodně velmi příznivě přijímané práce Cenu Akademie věd ČR za dosažený vynikající výsledek velkého vědeckého významu: „*Objev nových typů radiové a rentgenové emise slunečních erupcí a jejich teoretické vysvětlení*“. Toto mimořádné ocenění znovu obdržel i v tomto roce za vědecký výsledek „*Vypracování nového modelu fragmentované magnetické rekonexe slunečních erupcí*“. V roce 2004 obdržel cenu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za návrh rentgenového spektrometru vypuštěného na americkém satelitu MTI.

Od roku 1976 až dosud doc. Karlický publikoval 455 vědeckých prací, které získaly úhrnem 3 019 citací, čemuž odpovídá Hirschův index 29. Pro srovnání: z dosavadních 14 novodobých nositelů Nušlovy ceny pouze Dr. Zdeněk Sekanina (*1936; cena v r. 2006) publikoval více prací (464), i když v těsném závěsu za doc. Karlickým figuruje další exilový nositel Nušlovy ceny Prof. Ivan Hubený (*1948; cena v r. 2008) se 432 pracemi. Mezi domácími astronomy má Marian Karlický před dalším v pořadí „náskok“ o více než 100 prací, takže jako jediný astronom působící v Česku drží krok se špičkou českých krajanů, kteří odešli během totality do exilu.

Ačkoliv Doc. Marian Karlický patří již dlouhou řadu let k nejzdatnějším českým astrofyzikům, stojí za zmínku, že jeho vědecký výkon po šedesátce je stále impozantní. Např. jen v roce 2011 publikoval 22 původních prací a o rok později dalších 21 prací v mezinárodních časopisech s nejvyšším impaktním faktorem v astronomii (ApJ., Astron. Astrophys., Solar Phys. apod.).

Littera Astronomica 2013 udělena Pavlu Gabzdylvi

Pavel Suchan

Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera Astronomica za rok 2013 Mgr. Pavla Gabzdyla z Hvězdárny a planetária Brno, a to za mimořádný přínos v popularizaci především měsíční astronomie, která v jeho podání nemá v České republice obdoby. Slavnostní předání ceny proběhlo v pátek 18. října 2013 v 17:00 na 23. Podzimním knižním veletrhu v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Laureát po předání ceny přednesl přednášku *Dvacet dva let s Měsícem*.

Jan Vondrák předává Pavlu Gabzdylovi (vpravo) cenu *Littera Astronomica* za rok 2013.
Foto: Tereza Horálková.

Laureát převzal cenu z rukou knihkupce Jana Kanzelsbergera, spisovatelky a ředitelky 23. Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě PhDr. Markéty Hejkalové a předsedy České astronomické společnosti Ing. Jana Vondráka, DrSc., Dr.h.c. Laudatio pronesl místopředseda České astronomické společnosti Pavel Suchan.

Cena *Littera Astronomica* České astronomické společnosti je určena k ocenění osobnosti nebo nakladatelství, která nebo které svým literárním dílem významně přispěly k popularizaci astronomie u nás. Cenu dotuje knihkupectví Kanzelsberger, a.s. a Společnost Astropis.

Pavel Gabzdyl se narodil 23. dubna 1974 v Havířově. Je pracovníkem Hvězdárny a planetária Brno. O astronomii se začal zajímat už v útlém věku, kdy se věnoval pozorování především vzdálených vesmírných objektů. Po nějaké době se však jeho zájem upnul k Měsíci, který je jeho nejoblíbenějším objektem dodnes. Měsíční astronomii mohl totiž dokonale skloubit se svou druhou vášní – geologií. Tu vystudoval na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně v letech 2002–2007 a dosáhl z ní magisterského titulu. V letech 1999–2000 pracoval jako popularizátor astronomie na Hvězdárně ve Valašském Meziříčí. Od roku 2000 pracuje na Hvězdárně a planetáriu v Brně, kde se kromě verbální popularizace astronomie věnuje psaní populární literatury a tvorbě audiovizuálních pořadů.

Z bohaté literární tvorby, kterou započal v roce 1996, můžeme jmenovat například „Báječný svět hvězd“ (1996, spoluautorem Jiří Dušek a Jan Hollan) nebo „Lexikon vesmíru“ (2009, ve spolupráci s Jiřím Duškem). Stěžejní díla jsou však věnovaná právě Měsíci a patří k nim „Měsíc v dalekohledu“ (1997), „Pod vlivem Měsíce“ (2002, v roce 2009 se dočkala audiovizuálního zpracování na brněnské hvězdárně), „Měsíc“ (2006, zevrubný průvodce Měsícem) nebo „Měsíční dvanáctka“ (2012, ve spolupráci s Milanem Blažkem).

Zcela jedinečný a obsahově bezkonkurenčně nejobsáhlejší projekt, který v České republice nemá obdoby, je internetový průvodce „Prohlídka Měsíce“ (<http://mesic.astronomie.cz/>), na kterém Pavel Gabzdyl pracoval plných 14 let, mezi lety 1998 až 2012. V roce 2011 dosáhl průvodce své téměř finální podoby a nyní Pavel Gabzdyl pracuje na jeho „kosmetických“ úpravách. Tento průvodce populární formou ukazuje veřejnosti Měsíc jako bezednou pozorovatelskou inspiraci, a to nejen množstvím povrchových útvarů, ale i úkazů, které můžeme s Měsícem na obloze spatřit.

Kromě prohlídky Měsíce promlouvá k veřejnosti dalšími moderními cestami – unikátním blogem Měsíční deník II. a neustále aktualizovaným facebookovým portálem „Měsíc – dobrý známý nás všech“. Do budoucna připravuje další „měsíční“ publikace vycházející z nových dech beroucích družicových záběrů z posledních let.

Ladislav Weinek – sto let od úmrtí

Zdislav Šíma

Ladislav Weinek, původně László, sám se ale psal Ladislaus (*13. února 1848 v Ofen, dnes část Budapešti – 12. listopadu 1913 v Praze) přišel v roce 1883 do Prahy, stal se zde ředitelem klementinské hvězdárny a také profesorem astronomie na pražské německé Karlo-Ferdinandově universitě. Za jeho působení se klementinská hvězdárna zcela germanizovala, po odchodu G. Grusse zůstal veškerý personál už jen německý.

Weinek byl typickým občanem Rakousko-Uherska. Jeho předkové byli údajně Vaňkové a pocházeli ze Slovenska. Narozen byl v Budapešti, studoval ve Vídni v letech 1865 až 1873, pozoroval na hvězdárně v Lipsku od roku 1875, doktorát získal roku 1879 v Jeně a v Praze rozvinul svou činnost. V roce 1893 byl Weinekovi udělen titul Doctor Honoris Causa v Berkeley v USA. Pod jeho vedením se v Praze začalo velmi intenzivně pozorovat. Šlo o měření výšek pólu, čili o kolísání okamžité zeměpisné šířky daného místa. Byla to vlastně jedna z prvních přesných pozorování pohybu zemského pólu, a tím i pohybu zemské osy uvnitř Země. Mnoho astronomů bylo přesvědčeno, že daný jev neexistuje, že se jedná pouze o chyby měření. To byl na příklad případ Vídne. V podezření ze způsobování odchylek byla tehdy místní tramvajová doprava. Pozoruhodné na tom je, že se neměřilo v Astronomické věži. O ní se říkalo, že není příliš vhodná pro velmi přesná pozorování. Když na ni svítilo slunce, zdívo se

nepravidelně zahřívalo a samozřejmě také trochu roztahovalo. Proto asi také nemohly zední kvadranty dávat dobré astrometrické výsledky. Výsledky veškerých pozorování pak byly shrnuty do řad a publikovány. Řady existují pro roky 1889–1892, 1895–1899, 1900–1904. V principu je možné se k těmto pozorováním ještě vrátit, protože v archivu Akademie věd ČR v Praze se zachovaly snad všechny pozorovací deníky. Weinek svými měřeními potvrdil a rozšířil výsledky Prof. Karla Bedřicha Küstnera z Berlína, se kterým na problému spolupracoval.

Weinek pořídil v Praze vůbec první fotografický snímek létavice (meteoru) na světě, a to 27. listopadu roku 1885. V letech 1897 až 1900 vydal fotografický Atlas Měsíce asi o dvou stech stranách. Tato publikace byla ve světě velmi ceněna po velmi dlouhou dobu.

Jako shrnutí jeho osoby bychom mohli říci, že to byl astronom světové pověsti, nadšený pozorovatel, ale tvrdý „Čechožrout“, který potlačoval vše české a upřednostňoval vše rakouské či německé. Typickým příkladem budiž polední znamení, které se dávalo máváním praporu z Klementina po kterém následoval dělostřelecký výstřel z hradeb. Prapor byl do doby Weineka v zemských barvách, tedy červenobílý. On ho ihned změnil na černožlutý, což byly barvy Rakouska-Uherska.

Ocenění Astronomické expedice

Marek Kolasa

Astronomická expedice, jejímž hlavním pořadatelem je Amatérská prohlídka oblohy sekce České astronomické společnosti, byla letos oceněna Českou fyzikální společností na soutěžní přehlídce popularizačních činů ve fyzice. Akci čtenářům Kosmických rozhledů netřeba představovat. Stránky expedice <http://www.expediceupice.cz/>.

Planetka s šesti kometárními ohony

František Martinek

Astronomové studovali hlavní pás asteroidů ve Sluneční soustavě pomocí Hubblova kosmického dalekohledu HST. Podařilo se jim objevit planetku s šesti „kometárními“ prachovými ohony. Asteroid předběžně pojmenovaný P/2013 P5 se podobá rotujícímu zahradnímu postřikovači.

„Byli jsme doslova jako opaření, když jsme jej uviděli,“ říká vedoucí vědecký pracovník David Jewitt (University of California, Los Angeles). „Ještě více nás udivily dramatické změny struktury jeho ohonů během pouhých 13 dnů, kdy asteroid neustále vyvrhoval prach. To nás rovněž velmi překvapilo. Je těžké uvěřit tomu, že se skutečně jedná o planetku.“

Objekt s označením P/2013 P5 vyvrhuje prach pravidelně přinejmenším posledních pět měsíců. Astronomové se domnívají, že v důsledku rotace asteroidu se pravděpodobně zvětšuje velikost oblasti na jeho povrchu, kde začal prach unikat. Nepředpokládají, že pozorované ohony jsou důsledkem srážky s jiným tělesem, protože nebylo pozorováno velké množství (shluk) prachu vyvrženého najednou do okolního prostoru. Astronomové použili data z přehlídkového dalekohledu Pan-STARRS na Havaji. Objev zajímavého asteroidu oznámili 27. srpna 2013. Těleso P/2013 P5 se jeví jako neobvykle „rozmazaný“ objekt. Jeho několik ohonů však bylo objeveno až v okamžiku, kdy jej 10. září 2013 detailně vyfotografoval Hubblov kosmický dalekohled.

Když se Hubblov teleskop „podíval“ na asteroid znovu 23. září 2013, jeho vzhled se naprosto změnil. „Byli jsme doslova šokováni,“ dodává David Jewitt.

Pečlivé počítačové modelování, které uskutečnila Jessica Agarwal, členka vědeckého týmu z Max Planck Institute for Solar System Research, Lindau, Německo, ukázalo, že pozorované ohony se mohly vytvořit v důsledku řady jednorázových výronů prachu. Jessica Agarwal vypočítala, že náhodné výrony mohly nastat 15. dubna, 18. a 24. července, 8. a 26. srpna a 4. září 2013. Tlak slunečního záření nasměroval vyvržený prach do podoby „svítících“ paprsků.

V důsledku tlaku slunečního záření mohlo dojít k roztočení tělesa P/2013 P5. David Jewitt říká, že rychlost rotace se mohla zvýšit natolik, že slabá gravitace planetky nebyla dostatečná k udržení prachu na povrchu tělesa. Jestliže se to takto stalo, prach mohl klouzat směrem k rovníku planetky, odkud unikal do okolního prostoru a vytvářel pozorované ohony. Doposud mohlo uniknout 100 až 1000 tun prachu, což je jen malá část celkové hmotnosti tělesa P/2013 P5. Samotný asteroid, jehož průměr se odhaduje na 430 metrů, je několik tisíckrát hmotnější, než množství vyvrženého prachu v podobě pozorovaných ohonů.

Astronomové budou pokračovat v pozorování asteroidu P/2013 P5, aby zjistili, zda prach skutečně uniká z planetky v oblasti jejího rovníku. Pokud tomu tak bude, bude to jasný důkaz, že prach uniká v důsledku vysoké rotace. Tato interpretace předpokládá, že se musí jednat o běžné jevy v oblasti hlavního pásu asteroidů mezi drahami planet Mars a Jupiter. David Jewitt předpokládá, že asteroid P/2013 P5 je úlomkem většího tělesa, které se rozpadlo při srážce s jiným tělesem zhruba před 200 milióny roků. Mělo by tedy existovat mnoho fragmentů na podobných drahách, po jaké krouží kolem Slunce asteroid P/2013 P5. Nalezené meteority z těchto těles poskytly důkazy, že byly při kolizi vystaveny teplotám přes 800 °C. To znamená, že asteroidy jsou pravděpodobně složeny z metamorfovaných hornin a tudíž neobsahují vodu jako komety.

Společnost | Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 16. října 2013 od 12:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák. Revizoři: Martin Černický, Jan Kožuško, Eva Marková. Hosté: Martin Kákona (na body 5 a 6), Rostislav Štork (na bod 4).

- **Kontrola zápisu ze 4. 9. 2013.** *Úkoly, které trvají:* Ceny ČAS: Slezák a Podařil poptají kalkulaci ceny pro výrobu plaket Nušlovy ceny. *Členská evidence ČAS:* L. Brát provede úpravy dle požadavků Revizní komise a VV.
- **Účetnictví ČAS.** VV rozhodl, že ČAS nejpozději do konce roku uzavře svůj účet u ČSOB, kontaktem s bankou pověřen Sobotka. Všechny bankovní platby provádí účetní ve spolupráci s hospodářem. Vondrák navštíví v nejbližším možném termínu Fio banku a provede další nastavení a změny dle požadavků složek.
- **Noc vědců.** Evropská Noc vědců proběhla 27. 9. Astronomický program se uskutečnil na 27 místech ČR. VV ČAS děkuje všem zúčastněným institucím. V rámci akce proběhla i soutěž s rozhlasovým vědeckým pořadem Meteor, kde hrál významnou úlohu čestný předseda ČAS Jiří Grygar. Bohužel došlo k problémům s distribucí společných propagačních předmětů na jednotlivá místa. Koordinátor V. Slezák měl také problém se získáváním včasných informací od organizátorů na jednotlivých místech. Některé subjekty byly nespokojeny s výší své dotace od ČAS, bohužel ČAS získala o třetinu nižší dotaci než v roce 2012. VV rozhodl o vytvoření webové stránky pro organizátory Noci vědců 2014, kde budou sdíleny všechny důležité informace, harmonogram, seznam propagačních materiálů a kontaktní údaje. VV věří, že se tím podaří odstranit některé problémy v komunikaci. Tvorbou webové stránky byl pověřen Sobotka, spuštěna bude v březnu 2014.
- **Žádost o dotaci 2014.** ČAS přijala žádosti o dotaci na rok 2014 od složek ČAS v celkové výši 278 000 Kč, což přibližně o 100 000 Kč převyšuje celkovou částku rozdělenou složkám v roce 2013. ČAS musí do 18. 10. podat žádost o dotaci u Rady vědeckých společností. Žádost vypracoval Sobotka, řešitelem bude nové místo Sobotky hospodář Dřevěný. VV žádost v celkové výši 415 000 Kč schválil, RVS zašle Sobotka.
- **Pobočka Třebíč.** VV diskutoval s místopředsedou pobočky Rostislavem Štorkem problematickou situaci v pobočce, kde je předseda ve výkonu trestu a členská základna velmi pasivní. Nízká aktivita členů je bohužel dlouhodobá záležitost v řádu roků. Štork informoval, že do konce roku proběhnou v pobočce nové volby vedení, chybí však zájemci o kandidaturu. VV diskutoval myšlenku zániku pobočky Třebíč a vytvoření pobočky Vysočina se sídlem v Jihlavě, která by sdružovala členy z Třebíče, členy Jihlavské astronomické společnosti a Astronomického klubu Pelhřimov. VV pověřil Podařila diskuzí se všemi třemi subjekty.
- **Jihočeská pobočka.** VV vyslechl prezentaci předsedy Jihočeské pobočky Martina Kákony o projektu radiového pozorování meteorů. Pro uskladnění dat VV rozhodl 4. 9. o vytvoření datového úložiště (viz předchozí zápis). Kákona navrhuje stanovení limitu pro uživatele, např. roční a celkový datový, a aby služba byla jen pro členy ČAS. VV se tím bude zabývat až po vzniku datového úložiště a zájmu o něj. VV rozhodl, že datové úložiště bude novou každoroční položkou rozpočtu. Kákona informoval o historických videozáznamech jihočeských astronomů, které má u sebe člen ČAS a kameraman Dalibor Glos. Po přepsání těchto záznamů do počítačové podoby navrhuje Kákona jejich uložení v datovém úložišti. Sobotka navrhuje spíše využití některého z profesionálních neplacených úložišť jako youtube, bude dořešeno později.
- **Databáze členů.** Kákona požádal VV o úpravu v databázi členů, aby mohla pobočka hromadně exportovat všechna data o svých členech. VV pověřil Luboše Bráta realizací.

Soumarová žádá všechny složky, aby po výběru členských příspěvků zaslaly 15. 11. seznam členů, kteří na rok 2014 nezaplátili. Soumarová navrhuje přidat do členské databáze informaci o času provedení změny v zápisu (s L. Brátem probere Sobotka).

- **Keplerovo muzeum.** Podle zveřejněného návrhu Výboru pro kulturu nemá pro rok 2014 ČAS obdržet dotaci od Magistrátu hl. m. Prahy na provoz Keplerova muzea. Rada hl. m. Prahy bude o definitivním rozdělení dotací rozhodovat v lednu 2014. Suchan připraví návrh dopisu primátorovi s informací o naléhavosti řešení tohoto problému. Vondrák a Suchan sjednají v co nejkratší době schůzku jak s majitelkou nemovitosti, tak s Agenturou ProVás, která v muzeu zajišťuje provoz. ČAS má uzavřenou smlouvu až do konce roku 2014, ze které vyplývají finanční závazky ve výši minimálně 90 000 Kč. VV vyzývá členy ke hledání sponzorů či jiných způsobů, jak muzeum financovat.

- **Ceny ČAS.** Cena Littera Astronomica bude předána na Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě 18. října Mgr. Pavlu Gabzdylvi za popularizaci astronomie, zejména Měsíce. Cenu předá za ČAS předseda Vondrák. Kopalova přednáška nebude pronesena na Dni s Astropisem, neboť laureát je dlouhodobě v zahraničí, pravděpodobným termínem je až leden 2014. Naopak na Dni s Astropisem 30. 11. bude předána Nušlova cena.

- **Stížnost M. Šulce.** VV přijal stížnost Miroslava Šulce týkající se bodu 3 zápisu ze 4. 9. a zahájil její projednávání.

- **Členská průkazka.** Aleš Majer z Klubu astronomů Liberecka vypracoval grafické návrhy průkazky na rok 2014. VV vybral 1. variantu s drobnými úpravami, dořeší Sobotka.

- **Setkání složek.** VV rozhodl, že termínem tzv. malého setkání složek bude sobota 11. ledna 2014. Setkání proběhne za účasti VV ČAS, Revizní komise a účetní ČAS. Nutná je přítomnost hospodářů a předsedů všech složek, protože se budou diskutovat nová pravidla u účtování. V jarních měsících proběhne také velké setkání složek a kolektivních členů, termín a místo bude upřesněno později.

Termín příští schůze VV ČAS je středa 27. listopadu 2013 od 12:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 27. listopadu 2013 od 12:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan (na body 2 a 3), Jan Vondrák. Omluven: Marcel Bělík. Revizoři: Jan Kožuško, Eva Marková. Omluven: Martin Černický.

- **Kontrola zápisu ze 16. 10. 2013.** *Úkoly, které trvají:* Členská evidence ČAS, L. Brát provede úpravy dle požadavků Revizní komise a VV.

- **Účetnictví ČAS.** Vondrák a Sobotka navštíví 28. listopadu ČSOB a zruší centrální účet ČAS a účet Sekce proměnných hvězd a exoplanet. Dřevěný informoval, že čtyři subjekty ještě nevyúčtovaly Noc vědců. Dále VV informoval o stavu tvorby rozpočtu na rok 2014, kdy se čeká na zaúčtování 3. čtvrtletí roku 2013 do účetnictví. Nový rozpočet tak bude předložen Výkonnému výboru mailovou konferencí do konce roku a následně prezentován na setkání složek.

- **Vyloučení Jakuba Šolce z ČAS.** VV vzal na vědomí rozhodnutí Revizní komise ohledně stížnosti Miroslava Šolce týkající se zákazu výkonu funkcí J. Šolce v ČAS. Revizní komise zrušila tuto část svého rozhodnutí o odvolání se J. Šolce proti vyloučení z ČAS, která byla v rozporu se stanovami ČAS. VV rozhodl, že tím považuje stížnost M. Šolce za vyřízenou. VV nadále považuje J. Šolce za nedůvěryhodnou osobu, která zneužila své pravomoci hospodáře a neumožní mu přístup k členské databázi ČAS.
- **Doporučení sjezdu na zrušení Historické sekce.** VV diskutoval situaci v Historické sekci, která neplní předchozí dohody s VV. VV rozhodne o Historické sekci na svém příštím zasedání.
- **Keplerovo muzeum.** Proběhlo jednání Vondráka a Suchana s majitelkou nemovitosti, ve které je umístěno muzeum. Vyjádřila pochopení pro špatnou finanční situaci ČAS, která s největší pravděpodobností nedostane dotaci od Magistrátu hl. města Prahy pro rok 2014 a poskytne ČAS dar ve výši nájemného. Vondrák a Suchan iniciují další schůzku ohledně plateb za služby pro rok 2014. Proběhla schůzka také s agenturou ProVás, která zajišťuje provoz muzea. Vondrák a Suchan zašlou dopis pražskému primátorovi se žádostí, aby město přeci jen zvážilo podporu muzeu.
- **Ceny ČAS.** Slezák poptal kalkulaci ceny pro výrobu bronzových plaket Nušlovy ceny. Cena za kus bude 1300 Kč, VV rozhodl o výrobě 10 ks. Kopalova přednáška za rok 2013 bude pronesena 6. ledna 2014 v 17 hod v budově Akademie věd v Praze, Národní 3. V roce 2014 bude po dvou letech předána Kvízova cena, VV přijímá návrhy do 31. 12. 2013. Slezák navrhuje vydání pamětních mincí k příležitosti 100 let ČAS v roce 2017. VV souhlasí, Slezák vypracuje návrh.
- **Pobočka Třebíč.** Podařil informoval, že myšlenka VV o transformaci pobočky Třebíč (začlenění jejích členů do nové pobočky Vysočina se sídlem v Jihlavě, která by sdružovala členy z Třebíče, členy Jihlavské astronomické společnosti a Astronomického klubu Pelhřimov), se setkala se zájmem všech tří subjektů. Předpokládaný počet členů, kteří vytvoří novou pobočku je 25. VV podpoří vznik pobočky Vysočina uspořádáním setkání složek ČAS v Jihlavě. Pokud jednání budou ukončena, proběhne tam slavnostní akt založení pobočky.
- **Setkání složek.** Malé pracovní setkání složek proběhne v sobotu 11. ledna 2014 od 9:30 v Geofyzikálním ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Složky by měly ve vlastním zájmu vyslat své hospodáře, nejlépe i předsedy, protože budou představena účetní pravidla ČAS pro rok 2014. Také proběhne krátké školení používání elektronické členské databáze. V jarních měsících proběhne v Jihlavě také velké setkání složek a kolektivních členů. Na něm bude předána Kvízova cena.
- **Datové úložiště ČAS.** Sobotka zakoupil potřebný hardware pro datové úložiště. Jeho instalaci provedl Jan Štrobl. Během několika týdnů bude úložiště v provozu.
- **Hvězdárna Turnov.** 29. listopadu bude po letech otevřena hvězdárna v Turnově postavená roku 1974. Zasloužila se o to pobočka ČAS Klub astronomů Liberecka. Hvězdárna bude sloužit především popularizaci astronomie, pozorování zajímavých úkazů pro veřejnost a přednáškám pro školy z Libereckého kraje. VV děkuje pobočce za pracovní nasazení při obnově hvězdárny a přeje mnoho zdarů při jejím provozu.
- **Manětínská oblast tmavé oblohy.** 4. listopadu proběhlo v Manětíně společné jednání zástupců České astronomické společnosti, Hvězdárny a planetária Plzeň a starostů

o záměru vyhlásit na Manětínsku oblast tmavé oblohy. Stávající měření ukázala, že tma je zde skutečně mimořádná. Obce, na jejichž katastru by měla oblast tmavé oblohy vzniknout, by chtěly tento stav zachovat a využít jej jako kulturně krajinné bohatství. Další jednání o vzniku oblasti tmavé oblohy proběhnou v příštích měsících.

• **astro.cz.** Sobotka oznámil VV, že se vzhledem ke změně zaměstnání nemůže nadále věnovat projektu budování nového astro.cz. VV hledá nového vedoucího projektu.

• **Nabídka astronomických aktivit pro veřejnost.** Slezák navrhl zřízení stránek na astro.cz, které by nabízely astronomické přednášky pro veřejnost (hvězdárny, školy, atd.), výstavy, pozorování dalekohledy, atd. VV souhlasí a pověřil Slezáka koordinací.

• **Přijmutí nových členů.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Magdaléna Černá (Sekce pro děti a mládež), Jan Filip (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Vít Jadříček (Pražská pobočka), Lukáš Kolář (Pražská pobočka), Jan Schödelbauer (Západočeská pobočka), Jaroslav Urbář (Astronautická sekce).

Termín příští schůze VV ČAS je středa 11. prosince 2013 od 10:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Akce | Seminář ASTRO@BRNO.2014

V sobotu 22. 2. 2013 se na Hvězdárně a planetáriu v Brně uskuteční tradiční seminář Amatérské prohlídky oblohy, tentokrát pouze jednodenní. Na programu, který bude upřesněn na www.astronomie.cz, budou populární přednášky a prohlídka brněnské hvězdárny a digitária.

Společně do stratosféry

Workshop v rámci projektu Společně do stratosféry je určený zejména studentům středních a vysokých škol a všem vážným zájemcům o kosmické technologie, lety do vesmíru a nové technologie. Proběhne na hvězdárně ve Valašském Meziříčí od 7. do 8. března 2014. Podrobnější informace na <http://www.astrov.cz>.

Brána do vesmíru

Vzdělávací akce v rámci projektu Brána do vesmíru je zaměřená na praktickou astronomii. Je určena především žákům a studentům, ale také pedagogům a dalším zájemcům. Proběhne na hvězdárně ve Valašském Meziříčí od 28. do 30. března 2014. Podrobnější informace na <http://www.astrov.cz> a <http://www.branadovesmiru.eu>.